

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 03, 2018

Nummer 3, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:138](#) 18-01-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:573](#) 16-01-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:199](#) 09-01-2018

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2018:67](#) 09-01-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:4002](#) 12-12-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:9390](#) 31-10-2017

Rechtbank

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2018:359](#) 24-01-2018

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:127](#) 18-01-2018

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2017:7894](#) 04-12-2017

RECHTSPRAAK

Beroepsaansprakelijkheid notaris. Onzorgvuldige redactie testament.

Tussen de zoon en dochter van erflater is een geschil gerezen over de uitleg van vaders aanvullende testament. Heeft vader daarin oudere legaten aan zijn dochter laten vervallen of niet?

Rechtbank Amsterdam (ECLI:NL:RBAMS:2015:9032) heeft dit geschil door middel van uitleg van het testament in het voordeel van de dochter beslist.

Hof Amsterdam (ECLI:NL:GHAMS:2016:460) heeft de notaris die het testament opstelde, na vaders overlijden tuchtrechtelijk verweten stelling te nemen over de uitleg van het testament.

In de onderhavige procedure vordert de dochter van de notaris schadevergoeding wegens onrechtmatig handelen jegens haar.

De rechtbank stelt vast dat de notaris door de onzorgvuldige redactie van het aanvullende testament een beroepsfout heeft gemaakt. De notaris heeft dit zelf ook erkend.

De advocaatkosten die de dochter heeft moeten maken voor de procedure tegen haar broer, voor zover te herleiden op deze beroepsfout, komen voor vergoeding in aanmerking.

De schikking met de broer ad 40.000 euro hoeft niet vergoed te worden. De dochter was al in het gelijk gesteld door de rechtbank, waardoor niet goed valt te begrijpen waarom zij nog een schikking trof. Het argument dat de kans groot was geweest dat in hoger beroep anders was beslist, snijdt geen hout. Volgens de rechtbank was het oordeel in hoger beroep linksom (uitleg, art. 4:46 BW) of rechtsom (discrepantie tussen wil en verklaring, art. 3:33 BW, zoals Breemhaar in TE 2016/6 als mogelijkheid bepleit) op hetzelfde neergekomen.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 24-01-2018

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2018:359

Zaaknummer: C/13/616319 / HA ZA 16-1009

Rechters: R.A. Dudok van Heel

Wetsartikelen: 3:33 BW en 4:46 BW

RECHTSPRAAK

Verzet tegen uitdelingslijst. Na ongegrondverklaring slechts beroep in cassatie mogelijk.

X heeft verzet aangetekend tegen een uitdelingslijst in de vereffening van een nalatenschap. Dit verzet is ongegrond verklaard. X gaat hiertegen in hoger beroep bij het hof.

Het hof verklaart het hoger beroep niet-ontvankelijk. Ingevolge artikel 4:218 lid 5 BW juncto artikel 187 lid 1 FW is slechts beroep in cassatie mogelijk. De wetgever heeft blijkens de parlementaire geschiedenis van artikel 4:218 lid 5 BW niet alleen maar voor de waardering van schulden en vorderingen willen aansluiten bij de Faillissementswet, maar ook voor wat betreft het verzet.

Uit de ‘Richtlijn Vereffening Nalatenschappen’ volgt niet iets anders, evenmin als uit de ‘Handleiding Erfrechtprocedures Kantonrechter 2008’. Tot slot verwerpt het hof het beroep van X op de doorbrekingsjurisprudentie, omdat geen sprake is van een algeheel rechtsmiddelenverbod (HR 27 januari 2017, NJ 2017/64).

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 18-01-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:138

Zaaknummer: 200.212.679_01

Rechters: S.M.A.M. Venhuizen, R.R.M. De Moor en T. van der Valk

Wetsartikelen: 4:218 BW en 187 FW

RECHTSPRAAK

Geen toestemming voor berusting in onterving van curanda.

X staat sinds 1987 onder curatele van haar moeder Y. Na het overlijden van vader verzoekt Y de kantonrechter toestemming (machtiging) om namens X te berusten in de onterving door vader en dus geen beroep op de legitieme portie te doen (art. 4:63 BW) te doen (art. 1:345 BW, art. 1:386 BW).

X heeft eigen arbeidsinkomsten en het is volgens Y niet wenselijk dat het vermogen van X boven het vrijgestelde bedrag voor box 3 van de inkomstenbelasting uit stijgt. Dit in verband met belastingtoeslagen (zorgtoeslag, huurtoeslag) en eigen bijdrage. Daarnaast wijst X op de wens van vader om X te onterven en op de niet-oepsbaarheid van een legitimaire vordering.

De kantonrechter wijst de verzochte toestemming af.

Het eigen belang van X om gebruik te kunnen blijven maken van voorzieningen uit algemene middelen moet worden afgewogen tegen het algemeen belang om gemeenschappelijke voorzieningen in te zetten voor die personen die daar werkelijk behoefte aan hebben. In die afweging moet het algemeen belang zwaarder wegen dan het individuele belang van de curanda.

Voorts is het verzoek niet in het belang van X, gelet op de mogelijkheid dat de algemene middelen op enig moment wegvallen. Mogelijk heeft X na het overlijden van moeder haar legitieme portie aanvullend nodig.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 18-01-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:127

Zaaknummer: 6095570 UT 17-14557

Rechters: A.M. Crouwel

Wetsartikelen: 1:345 BW, 1:386 BW en 4:63 BW

RECHTSPRAAK

Bewindvoerder en executeur schadeplichtig door tekortschieten in goede zorg.

Het hof wijst alle grieven tegen het vonnis van Rechtbank Midden-Nederland van 9 december 2015 (ECLI:NL:RBMNE:2015:8681) af en bekrachtigt dit vonnis. De rechtbank bevond een bewindvoerder, tevens executeur, schadeplichtig wegens tekortschieten in goede zorg.

In het zicht van zijn overlijden (2007) heeft vader een aantal schenkingen onder bewind gedaan aan zijn twee kinderen. Het bewind is in het belang van de rechthebbenden zelf. In zijn testament heeft hij hun erfdelen onder een vergelijkbaar testamentair bewind gesteld. Hij heeft zijn zakelijke adviseur X tot bewindvoerder en executeur benoemd. Aan zijn echtgenote heeft vader een levenslange periodieke uitkering gelegateerd.

Vader dreef via verschillende vennootschappen een onderneming. Voor zijn overlijden heeft hij aandelen gecertificeerd en overgedragen aan zijn kinderen. Dezelfde zakelijke adviseur bestuurt de stichting administratiekantoor.

De adviseur is na vaders overlijden door de ondernemingskamer verantwoordelijk gesteld voor wanbeleid in de onderneming. De rechtbank oordeelde in 2015 dat de adviseur na vaders overlijden is tekortgeschoten in de zorg van een goed bewindvoerder en executeur (art. 4:163 BW, art. 7:182 BW, art. 4:144 BW, HR 21 november 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD5985) en aansprakelijk is voor de daardoor geleden schade.

De bewindvoerder heeft (zonder zekerheden) leningen verstrekt uit het onder bewind gestelde vermogen aan de onderneming. Omdat het bewind is ingesteld in het belang van de rechthebbenden, moet het beheer van de bewindvoerder vooral conserverend van aard zijn en moet de bewindvoerder het vermogen tegen bijzondere risico's beschermen. Ook al zouden de kinderen met de leningen hebben ingestemd, hadden zij als certificaathouders belang bij de onderneming en had vader zelf ook leningen verstrekt aan de onderneming, de bewindvoerder had de leningen niet ten laste van het bewindvermogen mogen aangaan. De bewindvoerder heeft volgens de rechtbank voorts excessief gedeclareerd en is tekortgeschoten in zijn verplichting om periodiek rekening en verantwoording af te leggen aan de kinderen.

Als executeur heeft de adviseur, ter uitvoering van het legaat aan de echtgenote, geld afgezonderd, maar vervolgens daaruit ook leningen verstrekt aan de onderneming, die sinds 2008 substantiële verliezen leed. Het legaat kan inmiddels niet meer uit de nalatenschap worden voldaan.

Het verweer van de adviseur dat de kinderen niet-ontvankelijk zijn omdat hun verkrijging ten tijde van de dagvaarding nog onder bewind stond, wees de rechtbank af. Het moment van beoordeling door de rechtbank is bepalend voor de vraag of de bewindvoerder procespartij moet zijn (art. 4:173 BW, art. 7:182 BW) of de rechthebbenden zelf. Omdat het bewind inmiddels is opgeheven, zijn de erfgenamen zelf bevoegd om in rechte op te treden.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 16-01-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:573

Zaaknummer: 200.188.918

Rechters: J.H. Lieber, M.H.H.A. Moes en N. van Oostrom

Wetsartikelen: 4:144 BW, 4:163 BW, 4:173 BW, 4:182 BW en 7:182 BW

RECHTSPRAAK

Quasi-wettelijke verdeling veroorzaakt schuldverhouding krachtens erfrecht. Fictief vruchtgebruik door lage testamentaire rente.

X is in 2009 overleden. In zijn testament heeft hij een quasi-wettelijke verdeling opgenomen. Op grond hiervan heeft echtgenote Y in beginsel de last en de bevoegdheid om de nalatenschap te verdelen als ware de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) van toepassing. Y heeft de nalatenschap aldus verdeeld, waardoor zij schulden heeft gekregen aan de kinderen. De onderbedelingsvorderingen van de kinderen zijn in beginsel pas opeisbaar bij het overlijden van Y en dragen volgens het testament een enkelvoudige rente van 2 procent. Partijen zijn geen andere rente overeengekomen.

In geschil is of tot de verkrijging van Y voor de erfbelasting een fictief vruchtgebruik van de vorderingen van de kinderen gerekend moet worden (op basis van HR 11 juli 1989, BNB 1989/260).

Y meent van niet, omdat de schuldverhouding niet zou zijn ontstaan krachtens erfrecht in de zin van artikel 1 lid 1 SW 1956. Volgens Y moet worden geheven naar de situatie van de onverdeelde eigendom op overlijdensdatum.

Het hof geeft de inspecteur gelijk. Volgens het hof is sprake van een verkrijging krachtens erfrecht als de geldvordering opkomt bij een testament dat inhoudelijk overeenkomt met een wettelijke verdeling. In het onderhavige geval is daarvan sprake, nu in het testament de testamentaire last – van de verdeling als ware er een wettelijke regeling – het uitgangspunt is en deze alleen binnen twee jaar na het overlijden ongedaan kan worden gemaakt dan wel kan worden laten vervallen.

Steun voor deze conclusie ontleent het hof aan (huidig) artikel 1 lid 6 SW 1956 en de wetsgeschiedenis omtrent artikel 1 SW 1956. Het arrest van HR 25 juni 2010 (ECLI:NL:HR:2010:BL5593) noopt niet tot een andere conclusie. En in lijn met HR 2 januari 1903 (nr. PW9536, WvHR 7858 (1903)) wordt met gebeurtenissen na overlijden geen rekening gehouden.

Y heeft voor een kind de erfbelasting voorgesloten. Dit drukt het fictief vruchtgebruik van Y

niet, aldus het hof, omdat het voorschieten niet uit het testament volgt, maar is overeengekomen tussen partijen.

Het hof bevestigt de uitspraak van Rechtbank Gelderland, die in deze casus tot dezelfde conclusies kwam (5 april 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:1869).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 09-01-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:199

Zaaknummer: 17/00500

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, A.J. Kromhout en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 1 SW 1956

RECHTSPRAAK

Legitieme en toerekening schenking. Bewijsvermoeden van schenking.

Grootmoeder heeft kleinzoon X onterfd. In haar testament merkt grootmoeder in dit kader op dat X van haar een schenking van 70.000 gulden heeft ontvangen, zonder het tijdstip en het doel van de schenking te specificeren.

X beroept zich op zijn legitieme portie en ontkent de schenking, ter voorkoming van toerekening (art. 4:70 BW).

De ex-echtgenote van X bevestigt dat er een schenking heeft plaatsgevonden in verband met de aankoop van onroerend goed in het buitenland, maar weet niet voor welk bedrag.

Volgens het hof is X er niet in geslaagd de verklaringen van grootmoeder en de ex-echtgenote te ontkrachten en heeft de rechtbank in eerste instantie de schenking voorshands mogen aannemen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 09-01-2018

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2018:67

Zaaknummer: 200.208.277/01

Rechters: C.G. Kleeine-Eijk, C.M.J. Peters en M.C. Schenkeveld

Wetsartikelen: 4:70 BW

RECHTSPRAAK

Nalatige executeur moet advocaatkosten erfgenaam vergoeden.

De erfgenaam heeft een advocaat moeten inschakelen om de executeur te bewegen zijn wettelijke verantwoordelijkheden als executeur na te komen (art. 4:144 BW). Het onrechtmatig handelen van de executeur staat vast. Daarmee staat ook vast dat de advocaatkosten – de kosten van juridische buitengerechtelijke bijstand – van de erfgenaam kwalificeren als schade die de executeur moet vergoeden.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 12-12-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:4002

Zaaknummer: 200.194.805/01

Rechters: E.A. Mink, J.M. van Baardewijk en O.l. M Ydema

Wetsartikelen: 4:144 BW

RECHTSPRAAK

Vererving van certificaten van aandelen. Bedrijfsopvolgingsfaciliteit. IB-latentie.

Bij erflaatsters overlijden in 2003 vererven certificaten van aandelen in een bv.

In verband met de bedrijfsopvolgingsfaciliteit (BOF, art. 35b SW 1956 e.v.) is in geschil of de bv een materiële onderneming drijft bij erflaatsters overlijden. De bv bezit aanzienlijk onroerend goed en ontplooit bepaalde ontwikkelingsactiviteiten. Volgens de rechtbank geven verhuuractiviteiten en haalbaarheidsonderzoeken onvoldoende aanleiding om een materiële onderneming aan te nemen.

Voorts moet bij de waardering van de certificaten rekening worden gehouden met een IB-latentie van 6,25 procent (art. 20 lid 6 onder d SW 1956 (tekst 2003)). Dit is een dwingend waarderingsvoorschrift, dat als lex specialis voorgaat op artikel 21 SW 1956 (waarde in het economische verkeer).

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 04-12-2017

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2017:7894

Zaaknummer: BRE - 16 _ 3407

Rechters: W.A.P. van Roij, M.R.T. Pauwels en I.J.F.A. van Vijfeijken

Wetsartikelen: 20 SW 1956, 21 SW 1956 en 35b SW 1956

RECHTSPRAAK

Vernietiging van verboden beschikking ten behoeve van zorginstelling en tussenbeidekomende persoon.

X heeft in 1991 in een testament een stichting tot enig erfgenaam benoemd, onder de last de nalatenschap aan te wenden ten behoeve van zorginstelling Z. De stichting heeft ten doel de ondersteuning van deze zorginstelling. X was zwakbegaafd en verbleef ten tijde van het testeren in (een door Z geëxploiteerde) instelling.

Volgens een zuster van X zijn de beschikkingen in het testament uit 1991 nietig wegens wilsontbreken (art. 3:34 lid 2 BW).

In hoeverre sprake is van 'een redelijke waardering' (art. 3:34 lid 1 BW) en in hoeverre een wilsverklaring onder invloed van een geestelijke stoornis is gedaan hangt niet alleen af van de aard en de zwaarte van de geestesstoornis maar ook van de aard en de ingrijpendheid van de uiterste wilsbeschikking en de aard en de zwaarte van de daarbij betrokken belangen. Tussen deze drie elementen bestaat een wisselwerking, aldus het hof. Hoe zwaarder de geestesstoornis, hoe ingrijpender de beslissing en hoe zwaarder de belangen, des te hoger zijn telkens de eisen die aan een redelijke waardering mogen worden gesteld. In deze zaak is sprake van de impliciete onterving van de broer en zussen door een verstandelijk beperkte erflater en (uiteindelijk) de bevoordeling van de stichting die de instelling exploiteerde waarin erflater ten tijde van het maken van zijn testament verbleef. Dat zijn ingrijpende beslissingen, aldus het hof. Om dit te kunnen beoordelen, is een reconstructie van de situatie in 1991 nodig.

De eventuele nietigheid van het testament betreft overigens een processueel ondeelbare rechtsverhouding ten aanzien van alle broers en zusters van erflater. Het hof stelt X daarom in de gelegenheid hen alsnog in het geding te betrekken (art. 118 Rv).

Subsidiair stelt de zuster dat sprake is van vernietigbare 'verboden beschikkingen' (art. 4:59 lid 2 BW juncto art. 4:62 lid 2 BW).

Volgens het hof vloeit uit het samenstel van de uiterste wilsbeschikkingen (erfstelling en lastbevoordeling) voort dat erflater de bedoeling heeft gehad dat de stichting de verkrijging geheel moest door geven aan Z.

De lastbevoordeling van Z is een verboden beschikking (art. 4:59 lid 2 BW, art. 68a Ow NBW, art. 127 Ow NBW). De stichting is een 'tussenbeidekomende partij' in de zin van artikel 4:62 lid 2 BW, ook al hoeft de stichting de lastbevoordeling na vernietiging niet na te komen.

De vernietiging is relatief en vindt slechts plaats voor zover nodig tot opheffing van het nadeel van de zuster die zich op de vernietigingsgrond beroept. Dit zou betekenen dat de zuster voor een vierde deel erfgenaam wordt, naast de stichting.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 31-10-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:9390

Zaaknummer: 200.178.411

Rechters: M.K. van der Bel, J.H. Lieber en J.U.M. van der Werff

Wetsartikelen: 3:34 BW, 4:59 BW, 4:62 BW, 68a Ow NBW, 127 Ow NBW en 118 Rv